

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-65-126>

УДК 336.228

ТРАНСФЕРТНЕ ЦІНОУТВОРЕННЯ У СИСТЕМІ ПРІОРИТЕТІВ ПОДАТКОВОЇ ПОЛІТИКИ

TRANSFER PRICING IN THE SYSTEM OF TAX POLICY PRIORITIES

Пасічний Микола Дмитрович

доктор економічних наук, професор,
Державний торговельно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7663-776X>

Pasichnyi Mykola

State University of Trade and Economics

Статтю присвячено проблематиці трансфертного ціноутворення в системі пріоритетів податкової політики. Розкрито суть трансфертного ціноутворення як механізму стратегічного управління діяльністю підприємства, детерміновано критерії, за якими господарські операції визнаються контрольованими. Окреслено задачі фіскальних інституцій із мінімізації можливостей уникнення оподаткування. Визначено основні порушення фіскальної дисципліни платниками податків. Обґрунтовано необхідність вдосконалення системи управління ризиками на підприємств та попереднього узгодження трансфертних цін для забезпечення транспарентності взаємодії платників із контролюючими інституціями. Визначено засади імплементації в Україні Плану BEPS. Наголошено на необхідності автоматизації обміну фінансовою інформацією. Проаналізовано дисципліну вітчизняних платників податків при здійсненні контрольованих операцій.

Ключові слова: трансфертне ціноутворення, контрольовані операції, принцип «втягнутої руки», податкова політика, податковий контроль.

The article is devoted to the problems of transfer pricing in the system of tax policy priorities. The essence of transfer pricing as a mechanism of the enterprise's strategic management and the specific features of a controlled transactions were highlighted. Transfer pricing was identified as specific methods and rules for pricing transactions within and / or between business entities under common ownership or control. Regarding the fact that multinational enterprises could reduce their global tax payments by shifting income from highly taxed jurisdictions to more lightly taxed ones, the fiscal institutions' aims and objectives associated with the counteraction of base erosion were outlined. Regarding the peculiarities of Ukrainian tax legislation, the most common taxpayers' fiscal discipline violations were identified and systematized. The need to improve the enterprises' risk management system was substantiated. The necessity of advance pricing arrangements between the taxpayers and fiscal institutions was argued. The aforementioned arrangements should cover the issues of the appropriate transfer pricing method's selection and application, acceptable for both the taxpayers and fiscal authorities. It was proved that transfer pricing mechanism could be considered as a means to accomplish corporate objectives and create strategic consequences simultaneously. The methods of transfer prices manipulation's influence on the relative tax burdens (multinational firms were facing in their countries of operation) were analyzed and systematized. The changes in the tariffs levied on intra-company imports (triggered by transfer price manipulations) were investigated. Additionally, the base erosion and profit shifting action plan's implementation principles in Ukraine have been defined. The automatic exchange's of financial information expediency was emphasized. The Common Reporting Standard purpose to combat tax evasion was pointed out. Considering the period from 2013 to 2024, the discipline of Ukrainian taxpayers in carrying out controlled transactions was analyzed.

Keywords: transfer pricing, controlled transactions, arm's length price, tax policy, tax control.

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку глобальної економіки характеризується прискоренням циркуляції фінансових та матеріально-речових потоків, ускладненням системи взаємозв'язків між суб'єктами еко-

номічної діяльності, появою нових викликів і необхідністю вирішення традиційних задач, що постають перед публічними інституціями-регуляторами соціально-економічного розвитку. Феномен міжнародного бізнесу,

екзистенційним проявом якого виступають транснаціональні корпорації, формує комплекс питань щодо розробки дієвого інституційного інструментарію оподаткування їх діяльності, забезпечення стійкого балансу інтересів платників податків та влади, виходячи з пріоритету мінімізації можливостей практик уникнення і ухилення оподаткування суб'єктами господарської діяльності. Хоча трансфертне ціноутворення інтегроване до вітчизняного нормативно-правового поля понад 10 років тому, питання розкриття його ролі у системі пріоритетів податкової політики зберігає свою актуальність донині.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Чимало зарубіжних та вітчизняних науковців і фінансистів-практиків присвятили праці комплексу питань трансфертного ціноутворення. Вказана проблематика посідає важливе місце у західному науковому дискурсі з середини ХХ століття, що зумовлено глобалізацією та інтенсифікацією зовнішньоекономічних зносин. Піонерами досліджень у сфері трансфертного ціноутворення слід вважати Дж. Діна [1], П. У. Кука [2] та Дж. Хіршлейфера [3; 4], що запропонували концептуальні підходи до співставлення внутрішньої (*internal*) та ринкової конкурентної (*market competitive*) цін, чітко окресливши коло питань логічної поведінки транснаціональних корпорацій й інститутів фіскального регулювання.

Дж. Ронен та Дж. Маккінні дослідили взаємозалежності між автономією структурних елементів транснаціональних корпорацій та інституційними особливостями будови фіскального простору, відзначивши необхідність наукового підходу до трансфертного ціноутворення [5]. Д. Дж. Уотсон та Дж. В. Бомлер вважають, що трансфертне ціноутворення виступає важливим елементом управлінського обліку, необхідним для забезпечення стійкості підприємства, раціоналізації (оптимізації) інтеграції і децентралізації бізнес-процесів [6]. Б. Холмстрьом і Ж. Тіроль наголошують на необхідності пошуку ефективної форми економічної взаємодії між територіально відокремленими елементами транснаціональних корпорацій (надалі – ТНК), враховуючи спецпараметри національних податкових систем [7]. Р. Елітзур та Дж. Мінц розглядають трансфертне ціноутворення в якості важливого конкурентного чинника у сфері корпоративного оподаткування, підкреслюючи необхідність перманентно ефективної взаємодії суб'єктів господарювання з фіскальними інституціями [8].

Колектив під керівництвом Т. Балденіуса дослідив особливості здійснення міжнародного бізнесу за умов, коли відокремлені підрозділи функціонують при диферентних ставках оподаткування. Розвиваючи ідею Дж. Хіршлейфера, автори вказали, що оптимальна внутрішня трансфертна ціна (*optimal internal transfer price*) має відповідати середньозваженим граничним витратам до оподаткування та найсприятливішій ціні, визначеній за принципом «витагнутої руки» (*arm's length price*) [9]. К. С. Крейвенс висвітлено роль трансфертного ціноутворення як механізму досягнення корпоративних цілей та завдань стратегічного розвитку мультинаціональних підприємств, що протиставляється виключно податковому підходу [10]. Д. Л. Свенсон досліджено особливості здійснення та оподаткування «внутрішнього» імпорту (*intra-company imports*) і статистично оцінено його вплив на коливання цін продукції (товарів, робіт, послуг), враховуючи особливості архітектури фіскального простору країн податкової резиденції учасників зовнішньоекономічної діяльності (надалі – ЗЕД) [11]. Авторський колектив під керівництвом Т. Пфейффера дослідив за витратним методом певні аспекти трансфертного ціноутворення з врахуванням асиметричної інформації та необхідності протидії негативним екстерналіям в умовах стратегічної невизначеності [12].

Авторський колектив під керівництвом К. Классена проаналізував досвід 219 транснаціональних компаній у сфері імплементації трансфертного ціноутворення та комплаєнсу, з метою виявлення кращих практик фінансового планування і оптимізації обсягу та календаря податкових платежів [13]. Аналізуючи взаємозв'язок між уникненням оподаткування та податковою невизначеністю, С. Дайренг та М. Хенлон дійшли висновку, що практики трансфертного ціноутворення надзвичайно важливі при середньостроковому та стратегічному плануванні фінансової діяльності підприємств [14]. На думку Х. Роджерс та Л. Оутс поточні практики трансфертного ціноутворення, в тому числі принцип «витагнутої руки», мають бути ревізовані з метою недопущень будь-яких зловживань платниками податків і досягнення загальної соціально-економічної справедливості [15].

Трансфертне ціноутворення досить недавно інтегровано у вітчизняну практику управлінського обліку та фіскального регулювання соціально-економічного розвитку, однак воно вже стало важливим напрямом

наукового пошуку. Так, Л. Титенко та С. Богданом розглянуто теоретико-методологічні аспекти трансфертного ціноутворення підприємства для формування інформаційної системи управління бізнесом із диверсифікованою структурою [16]. Авторський колектив під керівництвом І. В. Жиглей розглядає практики трансфертного ціноутворення в якості інституційного механізму елімінації податкових зловживань підприємствами-суб'єктами ЗЕД, першочергово у розрахунках із нерезидентами [17]. Н. М. Борейко із колегами розглянуто зарубіжний досвід оцінювання ризиків у сфері трансфертного ціноутворення податковими відомствами країн-членів ЄС [18]. Колектив під керівництвом Ю. І. Мискіна вивчає концептуальні засади трансформації заходів трансфертного ціноутворення підприємств з врахуванням принципів та цілей стратегії стійкого розвитку [19]. Г. А. Лебідь і Л. В. Лисяк визначають підтримку та посилення фінансової стійкості бюджетної системи шляхом розкриття потенціалу прямого оподаткування в якості пріоритетних задач у сфері публічних фінансів, зокрема через механізм трансфертного ціноутворення як систему взаємоузгоджених дій та заходів щодо детермінації адекватних цін на внутрігосподарські операції між економічно пов'язаними суб'єктами. Автори наголошують на необхідності формування адекватного інформаційного забезпечення як основи посилення ефективності заходів фіскального регулювання [19]. Попри суттєві теоретико-методичні напрацювання у вказаній сфері, комплекс питань трансфертного ціноутворення потребує подальшого дослідження.

Метою даної статті є детермінація ролі трансфертного ціноутворення в системі пріоритетів податкової політики, враховуючи сучасні економічні реалії та досягнутий рівень глобалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Механізм трансфертного ціноутворення слід розглядати комплексно, виходячи з дуалізму позицій менеджменту підприємств-суб'єктів ЗЕД та задач управління у сфері публічних фінансів. Виходячи з першої позиції, трансфертне ціноутворення дозволяє адміністрації в межах регламенту делегувати управлінням відокремлених підрозділів та / або афілійованих фірм повноваження із визначення обсягу реалізації і відпускних цін продукції (здебільшого, проміжної, що перебуває в процесах виробництва та / або доведення до кінцевого споживача), одночасно

координуючи їх дії для максимізації загальних фінансових результатів. Для фіскальних інституцій трансфертне ціноутворення є важливим об'єктом моніторингу і контролю з метою недопущення зловживань, зокрема у формі уникнення оподаткування та одержання неправомірних економічних вигод.

Як механізм стратегічного управління діяльністю підприємства, трансфертне ціноутворення, передбачає варіативність детермінації цін як на ринкових принципах, так і директивно, з утворенням специфічної системи з унікальними матеріальними, фінансовими та інформаційними потоками. Сфера застосування трансфертного ціноутворення є широкою, охоплюючи зокрема й нематеріальне виробництво. Враховуючи сказане, необхідно чітко калібрувати категорійний апарат. У вітчизняну фінансову науку та практику явище трансфертного ціноутворення інтегрувалося у 2013 році зі змінами до Податкового кодексу України (надалі – ПКУ), де в ст. 39 визначено поняття принципу «втягнутої руки», контрольованих операцій, детерміновано оцінні методи, що мають застосовуватися до останніх.

Трансфертне ціноутворення є системою скоординованих заходів щодо визначення справедливих та економічно обґрунтованих цін при здійсненні торговельних операцій між пов'язаними господарюючими суб'єктами (що мають спільних власників), зокрема розташованими в різних податкових юрисдикціях. Коливання цін при цьому не лише впливає на прибутковість та конкурентоспроможність бізнесу, а й детермінує на макрорівні загальну ефективність системи оподаткування.

Типовою задачею менеджменту підприємства у сфері трансфертного ціноутворення є мінімізація об'єкта оподаткування шляхом перерозподілу прибутків на партикулярних економічних агентів з числа пов'язаних осіб, що мають підстави користуватися податковими пільгами, є центрами витрат або чия діяльність тривалий час є збитковою. В такому випадку «внутрішні» продажі здійснюються за цінами, що максимально наближені до собівартості, тоді як наступні перепродажі безпосередньому покупцю відбуваються за «об'єктивною» ринковою ціною, а оподатковуваний прибуток зменшується за рахунок пільг, виключень, збитків, витрат тощо. Задача фіскальних інституцій є діаметрально протилежною та пов'язана з мінімізацією можливостей уникнення оподаткування суб'єктами господарської діяльності. У низці країн з розвине-

ною та емерджентною економікою проведено комплекс реформ фіскального простору, що проявилось в градуальному зниженні ставок з паралельним розширенням баз оподаткування, створенням інституціональних важелів протидії ерозії останніх та передачі доходів іншим економічним агентам, здатним застосувати нижчі ставки корпоративного податку (податку на прибуток підприємств).

Хоча трансфертне ціноутворення в науковому дискурсі розглядається як механізм оптимізації корпоративного оподаткування, ця задача не є ультимативною. Для багатьох суб'єктів господарювання (особливо у сфері міжнародного бізнесу) основною метою трансфертного ціноутворення є не безпосереднє зниження фіскального навантаження для максимізації прибутку, а ринкова експансія, стійке зростання інтелектуального капіталу, приріст ефективності використання ресурсів, географічна диверсифікація і мінімізація ризиків, удосконалення технологій, підвищення престижу та інвестиційної привабливості компанії, удосконалення процедур моніторингу діяльності дочірніх компаній материнською, інші переваги, досяжні завдяки вивільненню певної частини оборотних коштів. Важливим є вдосконалення процедур менеджменту в частині своєчасної ідентифікації фіскальних ризиків.

Трансфертне ціноутворення застосовується щодо контрольованих операцій. Контрольованими визнаються такі господарські операції, переважно із пов'язаними особами і нерезидентами, що перебувають у низькоподаткових юрисдикціях, які потенційно здатні впливати на об'єкт оподаткування податком на прибуток. За вітчизняною практикою до згаданих юрисдикцій належать ті, де загальна ставка корпоративного податку на 5 та більше процентних пунктів нижча за вітчизняну (18%), а також країни, що публічно не розкривають інформацію щодо структури власності юридичних осіб, чи з якими наразі не укладені міжнародні договори, що містили б положення про обмін фінансовою інформацією. В Україні перелік низькоподаткових юрисдикцій визначається постановою Кабінету Міністрів, а стосовно операцій із ними передбачено підготовку спеціальних форм звітності, документів з трансфертного ціноутворення, об'єднання цін тощо.

Фіскальний контроль трансфертного ціноутворення проявляється у корекції податкових зобов'язань платника згідно рівня, визначеного при відповідності контрольова-

ної операції бізнес-умовам, що існували при здійсненні зіставних операцій, учасники яких є непов'язаними особами. Трансфертне ціноутворення використовується виключно для детермінації зобов'язань зі сплати податку на прибуток.

Типовими порушеннями, недопущення яких мають забезпечувати фіскальні інституції є здійснення зовнішньоекономічних операцій для:

- відтоку капіталів із укладанням фіктивних імпорتنих контрактів, експортуванням за заниженими та імпортуванням за завищеними цінами;

- необґрунтованого формування податкового кредиту, безпідставного відшкодування ПДВ, ухилення від сплати податкових зобов'язань, в т. ч. із залученням фіктивних експортних контрактів, придбання товарів, що надалі підлягають експорту, за завищеними цінами із залученням підставних підприємств, імпортування за заниженими цінами;

- безпідставного застосування податкових пільг та виключень тощо.

З метою недопущення зловживань у сфері трансфертного ціноутворення фіскальні інституції перевіряють правомірність та доцільність застосування його методів. Так, згідно п. п. 1 п. 3 ст. 39 ПКУ відповідність контрольованої операції дії принципу «витягнутої руки» здійснюється з використанням одного з наступних методів: порівняльної неконтрольованої ціни, ціни перепродажу, «витрати плюс», чистого прибутку, розподілення прибутку.

Трансфертне ціноутворення має супроводжуватися перманентним обміном інформацією із фіскальними органами щодо складу і оргструктури компанії із зазначенням загальної кількості персоналу (в т. ч. із врахуванням відокремлених підрозділів) на початок і кінець звітного періоду тощо. Важливим також є аналіз фінансових індикаторів контрольованих операцій, підтверджених первинними документами публічної звітності.

Раціональною є процедура попереднього документального узгодження трансфертних цін, що забезпечує платникам податків транспарентність взаємодії з фіскальними органами щодо формування цін при здійсненні контрольованих операцій (*advance pricing arrangements*, надалі – *APA*). Термін дії *APA*, за згодою сторін, може поширюватись на визначений період, а при дотриманні платниками принципу «витягнутої руки» і незмінності погоджених критеріїв контрольованих

операцій – автоматично подовжуватися на новий термін. *APA* має гарантувати певну стабільність в разі суттєвих змін конфігурації фіскального простору, зокрема припинення дії або втрати спеціальних статусів платників.

Країнами ОЕСР та Групи двадцяти (*G20*) спільно підготовлено План дій щодо розмивання бази оподаткування та відтоку прибутку (*Base Erosion and Profit Shifting, BEPS*), ухвалений у вересні 2013 року та спрямований на протидію штучному уникненню оподаткування міжнародного бізнесу. *BEPS* базується на засадах: – гармонізації національного податкового законодавства держав світу для унеможливлення зловживань платниками; – вдосконалення глобальних засад оподаткування; – гарантій транспарентності міжнародного обміну податковою інформацією. План *BEPS* містить рекомендації для градуальної гармонізації національних податкових законодавств згідно міжнародних стандартів, посилення взаємодії країн світу при здійсненні фіскального контролю трансфертного ціноутворення.

Вимогою часу до процесу раціоналізації трансфертного ціноутворення є долучення до міжнародного автоматичного обміну фінансовою інформацією щодо діяльності податкових резидентів різних фіскальних юрисдикцій, що забезпечує прозорість руху капіталу, гаран-

тує державам суверенітет над базою оподаткування резидентів безвідносно фактичного місця перебування їх капіталу. Автоматичний обмін заснований на *Common Reporting Standard (CRS)* стосується всіх без виключення іноземних податкових резидентів, а не лише ТНК, і виступає механізмом елімінації проблеми легалізації коштів, одержаних неправомірно.

Стійке прискорення міжнародної циркуляції ресурсних потоків актуалізує необхідність удосконалення методик та процедур контролю за трансфертним ціноутворенням з боку фіскальних інституцій. Наприклад, в Україні впродовж 2013–2022 років до Державної податкової служби було понад 24 тис звітів щодо контрольованих операцій на суму, що перевищила 23 трлн грн (рис. 1). Пікові обсяги таких операцій – обидва рази на рівні 3,6 трлн грн – було зафіксовано в 2014 та 2021 роках.

Суб'єкти господарської діяльності, що є платниками податку на прибуток та у звітному періоді здійснювали контрольовані операції, можуть самостійного коригувати ціни контрольованих операцій та суми власних зобов'язань, для чого складається та подається до фіскальних органів додаток ТЦ до декларації з податку на прибуток підприємств. В 2015–2024 роках відповідні корекції прове-

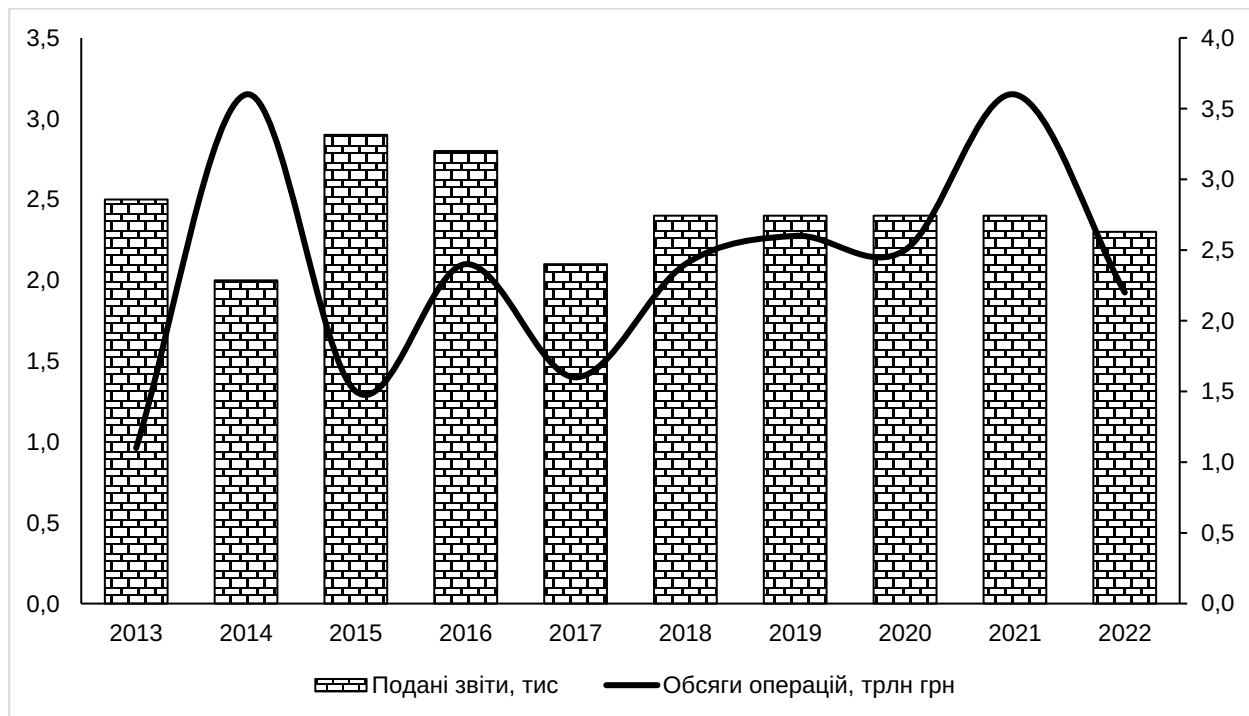

Рис. 1. Динаміка декларування контрольованих операцій в Україні у 2013–2022 роках
Джерело: побудовано автором за даними Державної податкової служби України [22]

дено більш ніж 1,28 тис суб'єктами господарювання, які подали понад 2,96 тис додатків ТЦ на суму близько 38,9 млрд грн [22].

Водночас чимало господарських операцій проведено із порушеннями податкової дисципліни, що привернуло увагу фіскальних інституцій. Так, у січні 2022 – липні 2024 року Державною податковою службою сформовано 331 запит щодо документації з трансфертного ціноутворення, з яких 75 % опрацьовано, а приблизно у 80 % від опрацьованих випадків – підтверджено фіскальні ризики. Внаслідок перевірки податкової дисципліни платників у 2015–2024 роках встановлено 2094 порушення різного ступеню важкості і оформлено штрафів на суму 495,5 млн грн, в. ч. 922 факти (44,0 % в загальній структурі) у 2022–2024 роках зі штрафами на суму 181,1 млн грн. За результатами 123 перевірок принципу «витягнутої руки» 2015–2024 роках збитки бюджету було зменшено на 9,36 млрд грн, донраховано податку на прибуток на суму 5,58 млрд грн [22]. Типовими порушеннями є використання незіставних джерел інформації, а також неправильне визначення дати контрольованої операції, що фіксує фактичний час укладання контракту і специфікації, а безпосередній момент переходу права власності предмету.

Удосконалення контрольних процедур і методик у сфері трансфертного ціноутворення критично важливі для посилення потенціалу прямого оподаткування та забезпечення стійкості системи публічних фінансів. Пріоритети фіскальної політики, пов'язані із забезпечення своєчасного та максимально повного надходження податків до бюджету, стають досяжними лише за умов продуктивної

взаємодії податкових інституцій із суб'єктами господарювання. Дотримання принципів прозорого і відповідального ведення підприємницької діяльності, зокрема в частині неухильної сплати податкових зобов'язань, має інтегруватися до сучасної бізнес-культури.

Висновки. Практика трансфертного ціноутворення, як системи заходів із детермінації економічно обґрунтованих цін при здійсненні контрольованих операцій між пов'язаними суб'єктами, є визначальною рисою сучасного етапу глобалізації. Інтеграція трансфертного ціноутворення у вітчизняний науковий дискурс та господарську практику відбулася понад десять років тому, однак чимало питань залишаються невирішеними досі. Особливої гостроти набуває проблема обігу фінансової інформації, характер та якість взаємодії фіскальних інституцій та платників податків, зокрема в контексті справедливого оподаткування контрольованих операцій. Пріоритетом інституційного вдосконалення фіскальної політики України є імплементація плану *BEPS* в частині гармонізації вітчизняної нормативно-правової бази із міжнародними стандартами, посилення взаємодії з провідними країнами при здійсненні фіскального контролю трансфертного ціноутворення. Важливою видається автоматизація обміну фінансовою інформацією на основі *CRS* для механізмом протидії легалізації неправомірно одержаних коштів. Доцільним видається запровадження процедури попереднього узгодження трансфертних цін документально для забезпечення транспарентності взаємодії платників з фіскальними органами щодо здійснення контрольованих операцій, мінімізуючи ризики виникнення спорів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Dean, J. (1955). Decentralization and intracompany pricing. *Harvard Business Review*, 33(4), 65–74.
2. Cook, P. W. (1955). Decentralization and the transfer-price problem. *The Journal of Business*, 28(2), 87–94.
3. Hirshleifer, J. (1956). On the economics of transfer pricing. *The Journal of Business*, 29(3), 172–184.
4. Hirshleifer, J. (1957). Economics of the divisionalized firm. *The Journal of Business*, 30(2), 96–108.
5. Ronen, J., & McKinney, G. (1970). Transfer pricing for divisional autonomy. *Journal of Accounting Research*, 99–112.
6. Watson, D. J., & Baumler, J. V. (1975). Transfer pricing: a behavioural context. In *Readings in accounting for management control* (pp. 403–414). Boston, MA: Springer US.
7. Holmstrom, B., & Tirole, J. (1991). Transfer pricing and organizational form. *The Journal of Law, Economics, and Organization*, 7(2), 201–228.
8. Elitzur, R., & Mintz, J. (1996). Transfer pricing rules and corporate tax competition. *Journal of Public Economics*, 60(3), 401–422.
9. Baldenius, T., Melumad, N. D., & Reichelstein, S. (2004). Integrating managerial and tax objectives in transfer pricing. *The accounting review*, 79(3), 591–615.

10. Cravens, K. S. (1997). Examining the role of transfer pricing as a strategy for multinational firms. *International Business Review*, 6(2), 127–145.
11. Swenson, D. L. (2001). Tax reforms and evidence of transfer pricing. *National Tax Journal*, 54(1), 7–25.
12. Pfeiffer, T., Schiller, U., & Wagner, J. (2011). Cost-based transfer pricing. *Review of Accounting Studies*, 16, 219–246.
13. Klassen, K. J., Lisowsky, P., & Mescall, D. (2017). Transfer pricing: Strategies, practices, and tax minimization. *Contemporary Accounting Research*, 34(1), 455–493.
14. Dyreng, S. D., Hanlon, M., & Maydew, E. L. (2019). When does tax avoidance result in tax uncertainty? *The Accounting Review*, 94(2), 179–203.
15. Rogers, H., & Oats, L. (2022). Transfer pricing: changing views in changing times. *Accounting Forum*, 46(1), 83–107.
16. Титенко Л., Богдан С. Трансфертне ціноутворення як інструмент управлінського обліку. *Галицький економічний вісник*. 2020. № 4(3). С. 87–95.
17. Жиглей І. В., Легенчук С. Ф., Орлов І. В. Трансфертне ціноутворення як засіб мінімізації податкових маніпулювань у розрахунках з нерезидентами. *Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу*. 2021. Вип. 3(50). С. 14–22.
18. Борейко Н. М., Параниця Н. В., Параниця С. П. Оцінювання ризиків у сфері трансфертного ціноутворення на прикладі податкових відомств країн-членів Європейського Союзу. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 5–6. С. 17–23.
19. Мискін Ю. І., Скорик М. О., Параниця Н. В. Трансфертне ціноутворення в контексті реалізації стратегії сталого розвитку. *Український економічний часопис*. 2024. № 4. С. 25–29.
20. Лебідь Г. А., Лисяк Л. В. Бюджетно-податкова політика формування доходів бюджету: акцент на механізмі трансфертного ціноутворення. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 4. С. 60–65.
21. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 20.08.2024).
22. Державна податкова служба України. Презентаційні матеріали з трансфертного ціноутворення. URL: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/transfertne-tsinoutvorennya-ta-mijnarodne-opodatkuвання/transfertne-tsinoutvorennya/prezentatsiyeni-materiali> (дата звернення: 20.08.2024).

REFERENCES:

1. Dean, J. (1955). Decentralization and intracompany pricing. *Harvard Business Review*, 33(4), 65–74. (in English)
2. Cook, P. W. (1955). Decentralization and the transfer-price problem. *The Journal of Business*, 28(2), 87–94. (in English)
3. Hirshleifer, J. (1956). On the economics of transfer pricing. *The Journal of Business*, 29(3), 172–184. (in English)
4. Hirshleifer, J. (1957). Economics of the divisionalized firm. *The Journal of Business*, 30(2), 96–108. (in English)
5. Ronen, J., & McKinney, G. (1970). Transfer pricing for divisional autonomy. *Journal of Accounting Research*, 99–112. (in English)
6. Watson, D. J., & Baumler, J. V. (1975). Transfer pricing: a behavioural context. In *Readings in accounting for management control* (pp. 403–414). Boston, MA: Springer US. (in English)
7. Holmstrom, B., & Tirole, J. (1991). Transfer pricing and organizational form. *The Journal of Law, Economics, and Organization*, 7(2), 201–228. (in English)
8. Elitzur, R., & Mintz, J. (1996). Transfer pricing rules and corporate tax competition. *Journal of Public Economics*, 60(3), 401–422. (in English)
9. Baldenius, T., Melumad, N. D., & Reichelstein, S. (2004). Integrating managerial and tax objectives in transfer pricing. *The accounting review*, 79(3), 591–615. (in English)
10. Cravens, K. S. (1997). Examining the role of transfer pricing as a strategy for multinational firms. *International Business Review*, 6(2), 127–145. (in English)
11. Swenson, D. L. (2001). Tax reforms and evidence of transfer pricing. *National Tax Journal*, 54(1), 7–25. (in English)
12. Pfeiffer, T., Schiller, U., & Wagner, J. (2011). Cost-based transfer pricing. *Review of Accounting Studies*, 16, 219–246. (in English)
13. Klassen, K. J., Lisowsky, P., & Mescall, D. (2017). Transfer pricing: Strategies, practices, and tax minimization. *Contemporary Accounting Research*, 34(1), 455–493. (in English)
14. Dyreng, S. D., Hanlon, M., & Maydew, E. L. (2019). When does tax avoidance result in tax uncertainty? *The Accounting Review*, 94(2), 179–203. (in English)

15. Rogers, H., & Oats, L. (2022). Transfer pricing: changing views in changing times. *Accounting Forum*, 46(1), 83–107. (in English)
16. Tytenko, L., & Bohdan, S. (2020). Transfertne tsinoutvorennia yak instrument upravlinskoho obliku [Transfer pricing as a management accounting tool]. *Halyskyi ekonomichnyi visnyk – Galician economic journal*, vol. 64, no. 3, pp. 87–95. (in Ukrainian)
17. Zhyhlei, I., Lehenchuk, S., & Orlov, I. (2022). Transfertne tsinoutvorennia yak zasib minimizatsii podatkovykh manipuliuvan u rozrakhunkakh z nerezydentamy [Transfer pricing as a means of minimizing tax manipulation in operations with non-residents]. *Problemy teorii ta metodolohii bukhhalterskoho obliku, kontroliu i analizu – Problems of Theory and Methodology of Accounting, Control and Analysis*, no. 3(50), pp. 14–22. (in Ukrainian)
18. Boreiko, N. M., Paranytsia, N. V., & Paranytsia, S. P. (2022). Otsiniuvannia ryzykiv u sferi transfertnoho tsinoutvorennia na prykladi podatkovykh vidomstv krain-chleniv Yevropeiskoho Soiuzu [Risks assessment in the field of transfer pricing on the example of tax offices of the member states of the European Union]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, no. 5–6, pp. 17–23. (in Ukrainian)
19. Myskin Yu. I., Skoryk M. O. & Paranytsia N. V. (2024) Transfertne tsinoutvorennia v konteksti realizatsii stratehii staloho rozvytku [Transfer pricing in the context of the implementation of the sustainable development strategy]. *Ukrainskyi ekonomichnyi chasopys – Ukrainian Economic Journal*, no. 4, pp. 25–29. (in Ukrainian)
20. Lebid, H., & Lysiak, L. V. (2024). Biudzhethno-podatкова polityka formuvannia dokhodiv biudzhetu: aktsent na mekhanizmi transfertnoho tsinoutvorennia [Fiscal policy of formation of budget income: emphasis on of transfer pricing mechanism]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, no. 7, pp. 60–65. (in Ukrainian)
21. The Verkhovna Rada of Ukraine (2010), “Tax Code of Ukraine”, available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (Accessed 20.08.2024). (in Ukrainian)
22. State Tax Service of Ukraine (2024), “Presentation materials on transfer pricing”, available at: <https://tax.gov.ua/diyalnist-/transfertne-tsinoutvorennya-ta-mijnarodne-opodatkovannya/transfertne-tsinoutvorennya/prezentatsiyni-materiali> (Accessed 20.08.2024). (in Ukrainian)